

ΓΛΩΣΣΑ Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΠΙΛΟΓΗ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

«Οι Πρώτες μέρες σ' ένα καινούριο σχολείο»

- ✓ Για να θυμηθούμε τι μάθαμε σ' αυτή την ενότητα:

B1 Παράγοντες της επικοινωνίας (σελ. 12-15)

Επικοινωνία είναι η **ανταλλαγή μηνυμάτων** μεταξύ δύο ή περισσότερων ανθρώπων.

Για να υπάρξει επικοινωνία χρειαζόμαστε:

- έναν **πομπό**: Πομπός είναι αυτός που μιλάει (ο ομιλητής) ή γράφει (ο συγγραφέας).
- έναν **δέκτη**: Δέκτης είναι αυτός που ακούει (ο ακροατής) ή διαβάζει (ο αναγνώστης).
- έναν **κώδικα**: Κώδικας είναι ένα σύστημα σημείων ή σημάτων ή συμβόλων με αρχές και κανόνες. Η **γλώσσα** είναι ένα παράδειγμα κώδικα πολύ δημιουργικού.

B1 Παράγοντες της επικοινωνίας (σελ. 12-15)

Γλωσσικός κώδικας - Γλωσσική επικοινωνία

- Ο πομπός χρησιμοποιεί τον γλωσσικό κώδικα για να κωδικοποιήσει ένα μήνυμα, να εκφράσει δηλαδή μια **επιθυμία**, να διατυπώσει μια **ερώτηση**, να δώσει ή να ζητήσει μια **πληροφορία**, να πει κάτι που **σκέφτεται** ή που **νιώθει** κτλ.
- Από τον πομπό το μήνυμα μεταβιβάζεται με κάποιον **τρόπο (φυσικό ή τεχνητό)** στον δέκτη. Ο δέκτης είναι αυτός που λαμβάνει και αποκωδικοποιεί το μήνυμα.
- Το **μέσο** που χρησιμοποιούμε για να επικοινωνήσουμε, ο φυσικός ή τεχνητός αυτός τρόπος (τηλέφωνο, Η/Υ, κινητό τηλέφωνο, επιστολή, επικοινωνία πρόσωπο με πρόσωπο κτλ.), επηρεάζει τη μορφή και το ύφος του μηνύματος.
- Υπάρχουν δύο είδη γλωσσικής επικοινωνίας: η **προφορική** και η **γραπτή**.

(Πηγή: <https://www.slideshare.net/evangeloslitsos/1-65474528>)

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΣΤΕΦΑ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΠΡΟΤΑΣΗ;

Πρόταση είναι μια ομάδα λέξεων, τοποθετημένες σε μια σειρά που βγάζουν νόημα και υπακούουν σε γραμματικούς και συντακτικούς κανόνες.

Καρδιά της πρότασης είναι το ΡΗΜΑ.

Α. Ανάλογα με τις συνθήκες της επικοινωνίας προσθέτουμε ή να αφαιρούμε στοιχεία/λέξεις από τις προτάσεις μας. Έτσι έχουμε:

ΕΙΔΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΤΟΥΣ

Απλές Προτάσεις

Απλές είναι όλες προτάσεις που περιέχουν μόνο τους **βασικούς όρους** της πρότασης, δηλαδή **υποκείμενο** και **κατηγορήμα**. Το κατηγορήμα αποτελείται από ρήμα και αντικείμενο ή ρήμα και κατηγορούμενο. Απλή είναι και η πρόταση που αποτελείται μόνο από **υποκείμενο** και **ρήμα**.

Παραδείγματα:

- Ο ήλιος έλαμπε. ⇒ Υποκείμενο + Ρήμα
- Ο ήλιος ήταν λαμπερός. ⇒ Υποκείμενο + Ρήμα + Κατηγορούμενο
- Ο ήλιος εκπέμπει ακτινοβολία. ⇒ Υποκείμενο + Ρήμα + Αντικείμενο

Επαυξημένες Προτάσεις

Επαυξημένες είναι όλες προτάσεις περιέχουν (εκτός από τους βασικούς όρους της πρότασης) και **άλλους προσδιορισμούς**.

Παραδείγματα:

Ο κατακίτρινος ήλιος έλαμπε ψηλά στον ουρανό. Το ασπρόμαυρο φεγγάρι αχνοφαινόταν, πίσω από τα βραδινά σύννεφα. Η θεότητα Σελήνη έπαιζε σπουδαίο ρόλο, στην καθημερινότητα των Αρχαίων Ελλήνων.

Σύνθετες Προτάσεις

Σύνθετες είναι όλες προτάσεις περιέχουν **περισσότερα από ένα υποκείμενα ή κατηγορήματα**.

Παραδείγματα:

- Ο ήλιος και το φεγγάρι είναι ουράνια σώματα. ⇒ 2 Υποκείμενα
- Ο ήλιος εκπέμπει ακτινοβολία και ζεσταίνει τους ανθρώπους. ⇒ 2 Κατηγορήματα
- Ο ήλιος και το φεγγάρι είναι ουράνια σώματα και στολίζουν τον ουρανό. ⇒ 2 Υποκείμενα και 2 Κατηγορήματα

Ελλειπτικές Προτάσεις

Ελλειπτικές είναι όλες προτάσεις **δεν περιέχουν κάποιον από τους βασικούς όρους** της πρότασης (δηλαδή το υποκείμενο ή το κατηγορήμα).

Παραδείγματα:

- Είναι πανέμορφο. ⇒ Απουσιάζει το Υποκείμενο
- Το ουράνιο τόξο. ⇒ Απουσιάζει το Κατηγορήμα

- B. Ανάλογα με το τι θέλουμε να πούμε ή να γράψουμε (δηλαδή το περιεχόμενο της πρότασης) έχουμε:

ως προς το περιεχόμενο

- **Προτάσεις κρίσεως ή αποφαντική:** Σε αυτές ο ομιλητής αναφέρεται σε κάτι που πιστεύει πως είναι αληθινό, δηλώνει κάτι που στηρίζεται στη γνώμη του.
παράδειγμα: Το φόρεμα που φοράς είναι πολύ ωραίο.
- **Προτάσεις επιθυμίας ή προσταγής:** Σε αυτές ο ομιλητής εκφράζει επιθυμία ή προσταγή.
παράδειγμα: Μακάρι να έρθει στα γενέθλιά μου.
- **Προτάσεις επιφωνηματικές:** Σε αυτές ο ομιλητής εκφράζει ένα συναίσθημα.
παράδειγμα: Τι ωραία που περνάμε!
- **Προτάσεις ερωτηματικές:** Σε αυτές ο ομιλητής κάνει μια ερώτηση.
παράδειγμα: Σε ποια τάξη πηγαίνεις;

Γ.

ως προς την ποιότητα

- **Προτάσεις καταφατικές:** Σε αυτές δεν περιέχεται άρνηση.
παράδειγμα: Σου εύχομαι τα καλύτερα.
- **Προτάσεις αρνητικές:** Σε αυτές περιέχεται άρνηση, δηλαδή δεν (δε) και μην (μη).
παράδειγμα: Δεν θέλω να φάω.

(Πηγή: www.thrania.com)

- ✚ Βρήκα και μια σύντομη παρουσίαση που συνοψίζει όλα τα παραπάνω για τις προτάσεις:

<https://biteable.com/watch/-1357990>

(Επειδή μάλλον δε θα σας ανοίξει τη σελίδα πατώντας στο σύνδεσμο, μπορείτε να τον αντιγράψετε και να πάτε στο Google να την αναζητήσετε)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να βρείτε ποια είναι πρόταση και ποια όχι:
<http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/Yliko/Theoria%20Nea/Protasi1.htm>
2. Να αναγνωρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς τα συστατικά τους (δηλ. ΑΠΛΗ, ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΗ ή ΕΠΑΥΞΗΜΕΝΗ):
 - Το κουδούνι χτύπησε.
 - Οι μαθητές μπήκαν στην τάξη τους ήσυχα.
 - Τα μαθήματα είναι δύσκολα;
 - Κουράστηκα!
 - Στην αυλή του σχολείου υπάρχει ένα γήπεδο ποδοσφαίρου.
 - Θα κάνω νέους φίλους.
 - Οι καθηγητές είναι πολλοί.
3. Αφαιρέστε από τις παρακάτω επαυξημένες προτάσεις τους προσδιορισμούς που δεν αποτελούν βασικούς όρους της πρότασης (δηλαδή, με άλλα λόγια, σχηματίστε μια απλή πρόταση από κάθε επαυξημένη):

Π.χ.: α. Η Μαρία που μένει από πάνω μας μιλάει πολύ καλά αγγλικά με ωραία προφορά. —————> Η Μαρία μιλάει αγγλικά.

β. Ο Πέτρος ταξίδεψε με τον προαστιακό σιδηρόδρομο έως την Κόρινθο.

γ. Ο Φελίπε από την Ισπανία που γνωρίσαμε στις διακοπές του Πάσχα έστειλε με ηλεκτρονικό μήνυμα πολλές καλλιτεχνικές φωτογραφίες στη Μαρία.

4. Κάντε τις προτάσεις ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΕΣ:

<http://inschool.gr/G4/LANG/PROTASEIS-ELLEIPTIKES-PRAC-G4-LANG-HPclickonWORDS-1409281158-tzortzisk/index.html>

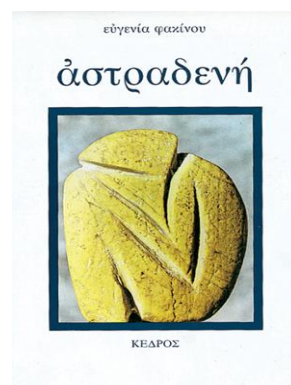
5. Μια τελευταία άσκηση να διακρίνετε τις προτάσεις ως προς τα ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ(τη δομή) τους, το ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ (τη σημασία), και την ΠΟΙΟΤΗΤΑ τους:

ΠΡΟΣΟΧΗ: γιατί θα σας δίνει την ίδια πρόταση τρεις φορές!

<http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/Yliko/askisis%20nea/domi-piotita-simasial.htm>

Διαβάστε το παρακάτω κείμενο και απαντήστε τις ερωτήσεις:

Απόσπασμα από το βιβλίο «**Αστραδενή**», της Ευγενίας Φακίνου

[Η Αστραδενή έρχεται με την οικογένειά της από τη Σύμη και πάει πρώτη μέρα στο καινούριο σχολείο στην Αθήνα.]

Ωραία! Λοιπόν, αυτή είναι η τάξη μου! Η Ε3!... Πρέπει να βάλω κάποιο σημάδι για να τη βρίσκω. Καλά θα δω..., γιατί ο κύριος ανοίγει μια πόρτα... Με σπρώχνει απαλά μέσα...

Πρώτα είδα την κυρία μας. Τη δασκάλα μας. Δεν ξέρω αν είναι νέα ή μεγάλη. Έχει μαζεμένα τα μαλλιά της σφιχτό κότσο και φοράει γυαλιά.

«Τι συμβαίνει, κύριε Γιώργο;».

«Μια καινούργια μαθήτριά, δεσποινίς».

(Ωστε είναι δεσποινίς κι όχι κυρία. Δεν έχει παντρευτεί κι είναι μεγαλούτσικη).

«Στη δική μου τάξη βρήκανε να τη βάλουνε... Έχουμε κιόλας 62 παιδιά. Τέλος πάντων. Ευχαριστώ, κύριε Γιώργο».

Στεκόμουνα κάπου κοντά στην έδρα. Κοίταξα την τάξη. Μεγάλη ήτανε κι όμως νόμιζες ότι θα έσκαγε σε λίγο από τα πολλά παιδιά. Είχε τέσσερις σειρές θρανία. Στα πιο πολλά θρανία καθόντουσαν τρία τρία παιδιά. Και είχε και δυο θρανία στο πλάι της έδρας.

«Βρες μια θέση και κάτσε», μου 'πε η κυρία.

Εκεί στη δεύτερη σειρά στο τρίτο θρανίο κάθονται δυο κορίτσια. Συμπαθητικά μου φαίνονται. Προχωρώ προς τα κει. Όταν φτάνω όμως... έχουν κάτσει στις δυο άκρες του θρανίου και κάνουν ότι δε με βλέπουν. Τι να κάνω τώρα; Να τους πω «πήγαινε πιο μέσα...», δεν μπορώ. Κοιτάζω γύρω. Όλοι κάνουν ότι κοιτάνε τα τετράδιά τους. Ξέρω όμως ότι εμένα κοιτάνε. Τι θα κάνω...

Αναστενάζω. Έχει και παρακάτω θρανίο με άδεια θέση. Πάω για κει.

Κάθονται ένα αγόρι κι ένα κορίτσι. Όταν φτάνω έχουν πιάσει κι αυτοί τις άκριες... Κοιτάω γύρω. Τι να κάνω;... Ακούω και κάτι γέλια... Επίτηδες το κάνουνε... Δε με θέλουνε να καθίσω δίπλα τους. Γιατί;... Πρέπει να 'χω γίνει κόκκινη σαν παντζάρι. Γυρνάω το κεφάλι μου και τους κοιτάω. Ν' άνοιγε η γη να με καταπιεί... Στέκομαι εκεί στη μέση. Στο λαιμό μου κάτι ανεβοκατεβαίνει...

«Ακόμα να καθίσεις;», ρωτάει απ' την έδρα της η κυρία.

Τι να της πω... Ότι αυτοί με κοροϊδεύουν;...

«Έλα να κάτσεις στα πλαϊνά θρανία», μου λέει. Πήγα.

